

Det danske mysterium

Kjære deltakere,

For meg er Danmark er mysterium.

I ung alder var det et Paradis.

Jeg glemmer aldri mitt første besøk i København. Det var rett etter den annen verdenskrig. Jeg var ung og sulten. Og så var det mottakelse i Rådhuset etter en Nordisk Kongress. Der åpnet de paradiset dører, - aldri har jeg sett et lignende syn, bord etter bord av bugnende snitter og kaker og konfekt – og så vin og øl og konjakk og sigar og sigaretter samt alt annet man kunne forderve sin helse på. Det var herlig. Og senere fortsatte herlighetene i mange år. For nordmenn som ville løsne på båndene var Danmark frihetens land.

Forskjellene toppet seg i holdningene til narkotika. Først Sverige, så Norge, ble rammet av den store moralske panikk. Men i Danmark ble det ikke noen skikkelig panikk. Norske og svenske myndigheter utnevnte Christiania til hovedfienden, det var herfra narkotika ble spredd til våre land. Og ubefestet ungdom fra Sverige og Norge strømmet til Danmark. Det ble nesten nordisk krise. I en periode hadde vi egne sosialarbeidere tilknyttet ambassadene for å hjelpe disse ungdommene tilbake etter opphold her i syndens pøl. Men Danmark holdt stadig og stedig stand. "Trassige forskjeller" satte Kertil Bruun og jeg som overskrift på et kapittel i boken "Den gode fiende" som handlet om narkotikapolitikk i Norden. Her siterer vi hva den danske riksadvokat ikke lenger tilbake enn for elleve år siden skriver til samtlige statsadvokater og til politidirektør og politimestere:

"...at der efter forarbejderne til lov om euforiserende stoffer ikke har været hensigten at kriminalisere forbrug av euforiserende stoffer og dermed besiddelse af stoffer med henblik på eget forbrug."

Den nye virkelighet

Man må kunne si at meget er skjedd i Danmark siden den tid. Landet er i Nordisk sammenheng forvandlet fra due til hauk.

Hvordan kunne det skje?

Man sier gjerne at revolusjonen spiser sine barn. Kanskje det samme er tilfelle med den ekstreme liberalisme? Kanskje dette åpne samfunn hvor ingen brød seg, også bar i seg en kime til likegyldighet? En likegyldighet overfor dem som i sin frihet, og også av andre grunner, snublet? Og i tråd med dette også etter et visst tidspunkt en likegyldighet overfor de tiltak som ble rettet mot dem som snublet?

Jeg støtter meg her til en doktorgradsavhandling av Lill Scherdin (2003) om "Kontrollkulturer og sprøytepolitikk satt på spissen". Hun mener sprøyte-spissen, og hun beskriver forskjellene i Norden. Hun ser Danmark som det liberalistiske landet, men vi andre er tungt statsstyrte kollektivt orienterte velferdsamfunn. Svenskene bruker ofte betegnelsen "folkhemmet" om sitt land. Man kan ironisere over dette. Og det er ingen tvil om at denne tanken ligger bak mye som mange blant oss misliker i Sverige; fra statlige påbud om å spise et bestemt antall skiver mørkt brød hver eneste dag – og over til deres ekstremt restriktive narkotikapolitikk. Fortsatt er det slik at det bare er i Malmø-området, - tett ved den danske pøl – at det er lett adgang til rene sprøyter. Likevel, det er også noe fint ved "folkhemms"-tanken. Landet er et hjem. Man er med. Man kontrolleres ut fra den intensjon at man fortsatt skal være med, ikke støtes ut. Et hjem kan være undertrykkende, men som oftest bedre enn intet å ha. Etter mitt syn fører Sverige (og Norge) en helt forfeilet narkotikapolitikk. Men denne gale narkotikapolitikk springer samtidig ut av en grunnholdning til medmennesker og til samfunnet som i det minste kan yte en viss motstand mot den samfunnsutvikling vi nå er inne i.

I mitt perspektiv, er vi i den industrialiserte verden nå inne i en totalitær samfunnsutvikling. Totalitær, i den betydning at én eneste samfunnsinstitusjon – den som har med handel og penger å gjøre - tillates å ese utover alle de andre. Også i tidligere tider var vi enkelte ganger underlagt en helt dominerende hovedinstitusjon; det kunne i noen perioder være Kirken, i andre kongemakt, militærvesen eller nasjonalsosialisme. I noen faser får den herskende institusjon total makt. Nazismen i Tyskland og statssosialismen i Sovjet var nærliggende eksempler.

I vår tid er troen på penger og materiell vekst som livets mål kommet med blant de herskende trosretninger, og vi organiseres i henhold til dette. Individenes frie utfoldelse antas å være blant de grunnleggende forutsetninger for å få det til. Individet, ikke kollektivet blir den viktigste enhet.

I en overgangsfase, og det er der jeg mener Danmarks narkotikapolitikk befant seg inntil for få år siden, kan den liberale tanke, aksepten av den frie utfoldelse, skape toleranse for mange typer adferd. Det er din egen sak hvordan du vil leve. Du er fri i dine valg. Tanken gjorde det fritt og herlig å komme til Danmark på besøk.

Men kjernen i denne frihet er den økonomiske liberalisme. Og så kommer den uunngåelige erkjennelse: Om økonomien slippes fri, må man gi slipp på tanken om likhet mellom samfunnets borgere. Ulikhetene i levestandard øker dramatisk, mellom land, og mellom individer innen de enkelte land. Opphoping av rikdom hos noen få blir ikke lenger flaut, noe man prøvde å skjule, men noe som sees som et samfunnets sunnhetstegn. Men samtidig er det slik at en stadig økende del av befolkningen faller utenfor. Disse taper i forhold til det som nå synes å være det viktigste: Konsumentrollen. Av og til blir de ustyrlige i sitt tap. Den som intet har, kan ikke styres om gammeldagse innarbeidede normer mister taket. Den som intet har, kan ikke styres ved trussel om fratakelse. Det er ikke noe å ta.

Og her er det vi er, akkurat nå, i så mange høyindustrialiserte land. Velferdstanker ble svekket samtidig som det ble sett på som bra ikke å blande seg for mye inn i borgernes liv. Men så er gapet mellom fattig og rik blitt større og større. De fattige er kanskje ikke blitt så meget fattigere enn de var for femti år siden, men ettersom de rike er blitt så uendelig meget rikere, er de fattiges relative fattigdom blitt større og tyngre å bære.

På dette punkt oppstår de ekstraordinære kontrollproblemer. Underklassen øker i omfang og sees mange steder som den farlige klassen. Det vokser fram nye kontrolltiltak. Ordet "nulltoleranse" har spredd seg fra New York til hele Europa. Man finner seg ikke lenger i så meget, i det minste bør de skjule seg i sin fattigdom. Dette fremstår som naturlig i et normativt klima som sier at det er opp til hver enkelt om man vil klare seg, komme seg fram her i livet. Tapere har seg selv å takke. De fortjener sin skjebne.

I denne atmosfære er en streng narkotikapolitikk et velegnet rensemiddel, på høyde med den politikk Norge og Sverige førte mot løsgjengere på 1900-tallet. Folk som drakk og ble beruset på offentlig sted ble dengang etter noen smådommer for beruselse anbrakt i tvangsarbeid for meget lange perioder. Ordningene ble opphevet på 1970-tallet. Det var bare fattigfolk som i mangel av bosted måtte drikke på gater og streder. I en velferdsstat kunne ikke denne klassebaserte kontrollpolitikken fortsette.

Men nå kan den. Etter gjentatte små-dommer for bruk av narkotika, vanker fengsel, om omsetning av narkotika også er med, kan fengselsoppholdene bli meget lang. Bruk av narkotika er bevismessig enkle saker, de krever ikke store ressurser verken for politi eller påtalemyndighet. Man blir kvitt de mest brysomme, etter hvert for meget lange tider.

* * *

Narkotikapolitikken gir muligheter for å fjerne de brysomme. Men samtidig, og det er det paradoksale her, skaper den nye farer som mange blant oss nok vil mene er helt reelle: Narkotikalovgivningen har presset en stor handelsvirksomhet over i illegalitetens mørke. Det betyr at statlig styring er umulig. Det betyr at denne del av virksomheten følger sine egne lover, sine egen måter å løse konflikter på, og sine egne former for rettshåndhevelse. Her ligger grobunnen til langt mer omfattende illegale virksomheter enn den vi kjente i alkoholforbudstidens dager. Ekstra alvorlig blir situasjonen ved at deler av fattigdomsbefolkningen her kan finne en mulighet til å komme ut av fattigdommen. Vi har skapt den kriminalitet vi frykter.

Kampen mot narkotika er for lengst over. Narkotikaen har vunnet. Og classesamfunnet har vunnet.

Hva må så gjøres?

Ett av svarene ligger allerede i setningen foran. Hvis narkotikakrigen er tapt, må freden vinnes. Vi må finne verdige måter å leve med narkotika på. Stoffene må behandles som vanlig handelsvare, og så underkastes de reguleringer som ellers gjelder i samfunnet. Vi tillater ikke kiosksalg av dynamitt, heller ikke av automatvåpen. Men vi tillater import, og regulerer distribusjonen. Om reguleringspolitikken er så meget sagt av så mange at jeg her og nå isteden kan konsentrere meg om den annen side av spørsmålet: Hvordan skape samfunnsformer som gjør det mulig å leve med narkotika?

Et levende sivilsamfunn

I planteverdenen snakker vi om biotoper. Jeg vet om en plett i skogen utenfor Oslo hvor blomsten Linnea vokser flittig. Alt klaffer for den akkurat der; jordsmonn, fuktighet, sol. År etter år dukker den opp, nettopp der. Og så is-soleien oppunder snebreen. Der har den det fint. Mennesker har det ikke annerledes. Vi trenger passende sosiotoper (Fløgstad 19XX). Men mennesker i mellom er det kanskje

ikke så stor variasjon som mellom blomster. Grunnforutsetningen for å vokse opp som menneske er at det er andre mennesker omkring. For spedbarn er dette åpenbart, – uten de andre dør vi. Men vi klarer oss ikke stort bedre om vi blir litt større. Det går lett galt om det blir ensomt rundt oss. Om det er noe jeg skulle formulere som sosiologiens hovedsetning, måtte det være denne: Uten tilhørighet til andre mennesker går det galt.

Det er så mye snakk om kapital i våre dager. Penger tenker de fleste når ordet kapital nevnes. Men penger er ikke den opprinnelige betydning av ordet. Kapital stod for det øverste, det fineste, det stod for hodet - hodet som i "capital punishment", man kuttet hodet av folk – eller som i "hoved"-staden. Men i det siste er en ny bruksmåte kommet til: vi kan snakke om en hovedsak for alle mennesker: den sosiale kapital. Rik på penger, men fattig på sosial kapital, - da er en kanskje fattig på det viktigste.

Vi trenger samvær for samværets egen skyld. Kanskje en prat om været. Kanskje noen å le med. Eller noen å forstå noe sammen med, kanskje forstå hvem man selv er. Men det er vel ofte noe mer. Vi kan trenge hjelp av andre. Konkret hjelp når vi faller. Men også mulighet for å få hjulpet andre. Vise at vi er noe verdt ved å få til noe for noen. Det er så lett å overse alt småstrevet for å få aksept. Aksept fra andre. Aksept fra seg selv. I de gode tilfellene bygger det seg langsomt opp noe man nødvendig vil miste. Det er nettopp den sosiale kapital.

Noe man nødvendig vil miste. Det er en nøkkelformulering. Har vi noe å miste, blir vi nok i hovedsak litt forsiktigere enn om vi lever et liv hvor mye er tapt. Det er en dame jeg kjenner som lager vaffler til andre hver tirsdag formiddag. Mandager drikker hun nesten ikke. Hun vil være edru under vaffellagingen.

Selvfølgelig går det galt for oss i mange situasjoner. Vi drikker, røyker setter sprøyter slåss eller svikter andre mer enn vi ønsker. Vi kommer på underskudd i regnskapet for sosial kapital. Her reiser det seg et kjernesporsmål for menneskene omkring. Skal man si; du er konkurs, og så støte personen ut? Eller skal holdningen være; du får enda en sjanse til å bygge opp kapitalen?

Her kommer historien om den fortapte sønn inn i bildet. Bibelskriverne var på dette punkt kloke mennesker. Slakt gjøkalven og få den fortapte inn i varmen, var deres klare råd. Folkevettet sier det samme. Utstøting fører til at det vanlige samfunn mister taket. Utstøting er den forferdeligste av alle straffer (Østerberg ...) For å hjelpe dem som har tapt det meste tilbake til vanlig liv, må det skapes arenaer for gjenoppbygging av sosial kapital, - deri innbefattet selvrespekt.

I vår sammenheng – i en drøftelse av en alternativ narkotikapolitikk så vel som livet i litt slitne nabolag, må svaret være en maksimal satsing på å gjenskape samfunnsformer som gir tilbake til vanlige mennesker mulighetene for å hjelpe hverandre, - og for å styre hverandre. Men dette kan bare gjøres ved å skape levende sivile samfunn på det lokale plan. Narkotikapolitikken kan ikke bygges opp ovenfra. Den må bygges nedenfra. Derfra må også forutsetningene for å bygge og videreutvikle den sosiale kapital skapes.

Nabolagssamvær står her helt sentralt. Men her står vi jo nettopp overfor det forhold at nabolag i vår tid er sterkt svekket. Det gjelder både for økonomisk rike, og for fattige mennesker. Og det skyldes flere forhold. La meg nevne noe som truer den menneskelige sosisotop:

Bosted er skilt fra arbeidssted. Og vi reiser så mye. I Norge investeres det milliarder i bygging av hytter på fjell og ved sjø, eller hus i Spania. To-hus familier er blitt vanlig. Eller det reises på ferie til fremmede land. Tilbake står halvtomme nabolag. Mennesker på bostedet er også på et utall av måter skilt fra hverandre. Det flimrer blått ut av vinduene på kveldstid. Der sitter folk og er tilskuere til det som skjer helt andre steder enn i nabolaget. Ofte bor de i leiegårder med garasje i kjelleren og heis fra garasjen og nesten inn i egen stue. Det slipper å møte noen som helst. Slektninger bor et annet sted. Den rent materielle avhengighet av slektninger er også redusert. Familie og slekt var en gang en forsikring om nød skulle ramme. Nå finnes sykekasser og trygdesystem.

Men det er noe interessant i gang: På disse punkter er det kanskje de rike som rammes tyngst. De har økonomi til å bygge seg bort fra andre mennesker, eller til å reise; besøke eksotiske land med nabolag hvor folk bor ufattelig tett sammen. Jeg hørte nylig om en delegasjon fra et slikt land på besøk i Oslo. De kunne ikke forstå at denne digre byen hadde så liten befolkning! i deres land ville den rommet millioner. Interessant er å registrere, at når norsk ungdom nå flytter hjemmefra, da søker de seg inn mot sentrum av byene, mot tette, litt slitne bydeler. Der er det noe som lever, som de velstående føler at de har mistet. Jeg bor i et slikt nabolag og har beskrevet det i en bok som nylig er kommet på dansk, "En passelig mengde kriminalitet" heter den. Fattigdommen skal så visst ikke romantiseres. Men den har den fordel at nokså mange ikke har bil. Dette igjen har den fordel at småbutikkene overlever, - folk biler ikke langt vekk til supermarkedene hvor de drukner for hverandre. Småbutikker blir naturlige møteplasser. Her vedlikeholdes noen bånd og tilhørigheter.

Men for fattige nabolag, er det andre farer som truer. Viktigst er kanskje at de velstående innflytterne blir for mange. De har ressurser til å ødelegge et tett nabolag. Pene kafeer vokser fram, småleiligheter blir slått sammen til større, husleiene stiger, de gamle beboere flytter ut, entreprenører oppdager strøket, og snart er det avskaffet mye av det som gjorde nabolaget godt å bo i.

Det finnes ytterligere en fare som truer de gamle og litt slitne nabolag. Det er ekspertdominansen: Vi står midt oppe i en utdanningseksplasjon. Aldri har det i våre land eksistert så mange utdanningsinstitusjoner som i våre dager og aldri er så mange blitt uteksaminert. Veksten er særlig sterk innen samfunnsfag og høyere sosialarbeiderutdannelse. Kanskje det er bra, men det er også dårlig: Om noen blir meget rike, blir man selv meget fattig. Det gjelder ved penger, men også ved kunnskaper. Alle vet en mengde om sosialt liv. Vi har ikke holdt på med annet siden vi ble født. Men så vokser det fram en skog med eksperter. Kanskje de vet noe mer, jeg tviler nok av og til. Men de er antatt å vite og skjuler seg dessuten ofte mot innsyn bak dunkle fremmede ord. Det krever stor grad av trygg arroganse å ta egne initiativ når man vet at sertifiserte eksperter finnes ett eller annet sted i landskapet. Slik verden utvikler seg, blir det en konkurranse mellom de sivile initiativ og de profesjonelle. Jo flere profesjonelle, jo mindre grunn for vanlige folk å foreta seg noe som helst. Dessuten kjenner vi hverandre mindre. Om det så går galt for noen, eller noen gjør noe galt, holder vi oss vekk eller ringer politi eller hjelpeapparat. Naboens forvorne sønn kan vi saktens snakke til, dessuten er han ikke så verst. Men den fremmede unggutten ser farlig ut.

Det er i denne situasjon fristende å tilkalle hjelp fra folk som antas å vite noe. Men denne hjelp kommer nesten alltid langt borte fra. Det er nesten en naturlov at profesjonelle søker seg sammen med likesinnede. Krake søker make. Et fint arbeidsmiljø kan skapes, gode folk vil søke seg hit. Dette har alltid vært viktige momenter til fordel for store skoler, store sykehus, store kommuner, - eller store sosialkontor. Er det et stort og velutstyrt kontor, kan det ha mye å by på gjennom mangfoldet av eksperter som her kan samles. Men spesialister trenger stort oppland, større jo mer spesialisert de er. De tvinges derved vekk fra den brede nærkontakt med dem de skal assistere. De mangler kjøkkenbordkunnskapen. Og nabolagene mangler kunnskaper om ekspertene.

Men heldigvis finnes det også motkrefter. Både motkrefter forankret i folkelig fornuft, og mot krefter forankret i faglige erfaringer. La meg beskrive et slikt tiltak: For noen år siden tok bydelen jeg bor i et kraftig tak i problemet. Det ble opprettet en egen avdeling innen sosialetaten som skulle hjelpe folk der folk bodde. Og deler av avdelingen flyttet ut, nettopp til dit hvor folk bodde. Noen vanskeligstilte nabolag ble valgt ut, møteplasser opprettet, man ble kjent med og av beboerne, hjalp til når noe skar seg i blokken, var med på beboermøter, støttet, ordnet, - og støttet på ny.

Akkurat nå foregår noe av dette arbeidet med base i en to roms kommunal leilighet i ett av bydelens nabolag. To dager i uken er her åpent for alle i nabolaget; åpent for folk som ganske enkelt liker å møte andre, være sammen med andre enn seg selv, eller for folk som er skakke og skjeve på ett eller annet vis. Det er kaffe og brødmat og vafler å få på stedet, ofte kaker også. Og så er det noen som har lønn for å være der. I begynnelsen trodde jeg sykepleieren var en av brukerne av stedet. At sosionomene var sosionomer tok det også tid å finne ut. De glir innimellom, smører smørbrød, men det gjør også de vanlige brukere, de sitter i sofaen som alle, vandrer litt rundt, ordner. Men etter hvert oppdager man dem; forsiktige, hyggelige, tenksomme. Og de er der med råd og hjelp til brukere av stedet. Hjelp til å telefonere, hjelp til skjemaer, hjelp ved å gå med til møter hvor noen bør gå med, eller konkret hjelp for å ordne noe som ikke fungerer i brukernes leilighet, eiendeler eller sosiale liv. Dette er motsatsen til hjelpearbeid på kontornivå, avskjermet fra den virkelighet hjelpesøkerne lever under. Folk med lønn for å være her har intet kontor å forskanse seg i, alle rom brukes av alle. For en helt uforstyrret prat må man finne seg en krok eller be noen gå ut av det minste rommet hvor telefonen står. Det rommet må også sykepleieren bruke når hun skal stille med noen. Etter besøkstids slutt vasker noen av de ansatte gulvene, og stedet er klart for neste innrykk. 150 mennesker er nokså faste brukere. Noen vakter finnes ikke på stedet. Brukerne er stedets vakter.

Hjelper det?

At brukerne får det bedre, kan neppe betviles. Mange av dem som vanker her har levd et hardt liv, sosialt og fysisk. Sammenkomstene i prosjektet gir mulighet for samling om helt vanlig sosialt samvær. Noe av det viktige med stedet er kanskje at det her et par dager i uken skapes en lagune med ro i tilværelsen. Ro, og konkret hjelp til å ta fatt i problem som ellers kunne bli uoverstigelige. Hvis dette stedet ikke fantes, er det rimelig å anta at presset på det vanlige sosialkontor ville blitt betydelig større. At nabolagene får det bedre med disse brukerne, er det heller ikke tvil om. De er av og til mindre beruset. De omgås andre på mer vanlig vis.

Men for et par måneder siden foreslo bydelens administrasjon at tiltaket skulle nedlegges. Bydelen mangler penger. Men 15-20 av de faste brukere av stedet møtte opp under politikernes behandling av saken. Mange tok ordet, - ikke alle like edru. Aldri hadde bydelen hatt et lignende møte.

Administrasjonens nedleggingsforslag ble enstemmig forkastet. Gleden blant brukerne – og stoltheten over egen innsats – var betydelig.

Men man bør gå lenger. I stedet for å nedlegge det lille vaffelsted, burde man nedlegge sentral-kontorene. Vi har to slike i min bydel som har 30 000 innbyggere med 77 sosialarbeidere til disposisjon. På det ene sted finnes et langstrakt venteværelse for dem som søker hjelp. Der sitter de antatte hjelpetrequende ved siden av hverandre med ryggen mot ytterveggen og stirrer mot noen glassruter inn til det forjettede land hvor sosialarbeiderne befinner seg. Antatt vanskelige klienter slippes inn i en liten bås hvor det er en armert glassrute mellom dem og sosialarbeideren. Da jeg var innom hadde glassruten en svær sprekk. En klient hadde tatt med øks. Mitt klare råd for Oslo vil være: La oss oppløse de nåværende sosialkontorene. Et sosialkontor etter mitt hjerte er ett som finnes på kvartalsnivå – ikke større enn at alle vet hvor det ligger, ett som ikke betjener et større område enn at de fleste rundt dem – brukere som andre - er på hils med den eller de som jobber der og at de som jobber der hilser tilbake. De burde også bo, i det minste innen bydelens grenser. For ikke mange år tilbake hadde lensmennene – de lokale politifolk – boplikt innen sine distrikt. Slik burde det også være for det sosiale personell. Det ville være et lite skritt i retning av ikke å ha så mange eksperter i cellofan. Et skritt i retning av å gjøre ekspertene sårbare.

Litt tilbake i tid møtte jeg en barnevernsarbeider som hadde sin virksomhet i et lite bysamfunn et sted i Nord-Norge. Hun klaget over sin vanskelige. Om de hadde truffet en avgjørelse i en barnevernsak, kanskje en upopulær avgjørelse etter noens oppfatning, så ville hun jo hele tiden støte på slekt og venner av dem til dem det var fattet avgjørelse mot. De profesjonelle følte seg ofte handlingslammet med tanke på dette, fortalt hun. Så bra, tenkte jeg.

Men mer må gjøres for å få nabolag til å leve. Vi hadde et system i Oslo hvor enkelte leieboere i kommunalt leide leiligheter – og slike er det mange av i min bydel - fikk bo billig mot å påta seg vaktmesterfunksjoner. Nå er ordningen opphevet og et privat firma har fått jobben. Digre traktorer raser gjennom nabolaget, ingen kjenner de som sitter der, og disse kjenner heller ingen. Slikt er å ødelegge et nabolag. Vaktmestere må finnes. Og så må det finnes et styre og en formann i alle boenheter enten de eies eller leies. Generalforsamlinger i boenheter er herlige arenaer for konflikteksponering så vel som for konfliktløsning. Skal nabolag leve, må boligene gjøres til levende enheter – av og til i harmoni, ofte i konflikt.

Men dette kan føres enda videre. Norge har i mange år hatt en ordning med såkalt "Konfliktråd". Det undrer meg meget at man i Danmark ikke har vært i stand til å få i gang en lignende ordning. I alle norske kommuner har innbyggerne mulighet for å henvende seg til konfliktråd. Det kan være naboer som krangler om noe, de kan gå til konfliktrådet med saken. Eller saker kan komme fra politiet. Noen har slåss i et vertshus eller i gatene. En straffesak kan henlegges av politiet om partene kommer fram til et avtale – kanskje en unnskyldning, kanskje en betalt tannlegeregning. Jeg kan ikke her gå i detaljer om ordningen. Selv om det er klart at den også byr på mange problem, er jeg selv alt i alt meget positiv til den. Og ekstra begeistret er jeg over to utvidelser av ordningen som nå finner sted. Det ene er at det mange steder i landet iverksettes skolemeglning. Konflikter i skolene bringes inn i konfliktråd og bearbeides av elevene selv. Den annen utvidelse skjer i min egen bydel. Her er det i et rom i en kafé opprettet et lokalt konfliktråd hvor konflikter kan tas opp. Konfliktløsningskafeen, kalles stedet av noen av oss.

Men la meg samtidig fremheve: Ikke alle konflikter kan løses. Av og til skjærer det seg helt, og noen må gripe inn med makt. Noen kan være støtt så langt ut, eller så fremmede i hodet, at rå makt må brukes. Naboer har krav på beskyttelse. Her må statsmakt en inn. Folk som er en åpenbar fare for andre, må tøyles. Av og til må det gripes til fengsel eller tvangsinnskriving i hospital. Men på ny er det viktig å fastholde behovet for at formidlingen til maktens utøvere bør være lokalt forankret. Nabolagspolitiet er den naturlige første kontakt om makt må anvendes. Det hender jo at tilsynelatende umulige saker kan løses på andre måter - at det beste kan være at intet skjer. For nokså lenge siden havnet mange stjalne sykler i familiens kjellerbod. Vi hadde forsøkt å få noen småsyndere til å levere tilbake hva de hadde stjålet, men så fant vi ikke fram til alle eierne. Jeg ringte til den lokale politibetjent og fikk ham til å tømme kjellerboden. Han forstod tilstrekkelig til ikke å spørre om hvordan syklene var kommet inn i vår bod.

* * *

Det er en grunnfestet oppfatning hos meg at alle mennesker vet svært meget. Vi må hjelpe hverandre til å få det fram, våge å stole på vår egen viten.

9-9-05

Det danske mysterium 14-09-05 16:07.

Nils Christie.